

*Təhsilin inkişaf üzrə Dövlət Strategiyası***TƏHSİLİN İNKİŞAF STRATEGIYASI:
NAILİYYƏTLƏR VƏ PERSPEKTİVLƏR****Əlihəsen Həmzəyev***Astara Pedaqoji Kollecinin direktoru,
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru, əməkdar müəllim**Açar sözlər: strategiya, texnologiya, insan kapitalı, sosial-iqtisadi.**Ключевые слова: стратегия, технология, человеческий капитал, социально-экономические.**Key words: strategy, technology, human capital, socio-economic.*

"Azərbaycan Respublikasıda təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2013-cü il 24 oktyabr tarixli sərəncamı ilə təsdiq edilmişdir. Geniş ixticaiyyətin maraqlısa səbəb olub, bu dəyərlər sənədin məzmunu ilə pedaqoji sahədə çalışın hər bir mütəxəssis dərindən tanış olmağı yanaşı, əməli fəaliyyətində yeni keyfiyyətlər qazanmağa soy gətirməkdədir.

İqtisadiyyat baxımından orta səviyyəli ölkələr sırasında yerinə tətqiqatçılarla işlər aparılan uğurlu sosial-iqtisadi siyaset nəticəsində dinamik inkişafə nail olmuşdur.

Sənəddə qeyd edilir: "Azərbaycan Respublikasında keyfiyyət nəticələri və əhatəliyinə görə dünya ölkələri sırasında aparıcı mövqə tutan, sərəntəli müəllim və təhsil mənecərlərinə, qabaqcıl texnologiyaya asaslanan infrastrukturə malik təhsil sisteminin yaradılması üçün beş strateji istiqamətdə genişliyənmiş tədbirləri nəzərdə tutur".

Həmin strateji istiqamətlərin təsləbləri nə uyğun olaraq pedaqoji kadr hazırlığı, ilə məşğul olan təhsil müəssisələri öz işini yenidən qurmaq üçün zəruri problemlərlə ardıcıl məşğul olmağa başlamışdır. İlkin olaraq

yatırı qabaqcıl beynəlxalq təcrübəyə uyğunlaşdırılmasından, bu yolla davamlı iqtisadi inkişafın tamın olunmasından, eləcə də əhəalinin hayat səviyyəsinin daha da yüksəldilməsindən ibarətdir. Xalqımızın müştəqili yaşamaq kimi tarixi haqqının gerçəkləşməsi galocak inkişaf perspektivlərinin, aydın şəkildə müəyyənləşdirilməsinə imkan verir. Güclü və dinamik inkişaf edən Azərbaycanın insan kapitalı məsləhət dövlətçilik fəlsəfəsinin osas hədfidir. Bu hədəflərin gerçəkləşməsi də xeyli daracədə təhsilin üzərinə düşür və onun daşıdığı missiya ilə bağlıdır" ("Azərbaycan" qəzet, 03.11.2013).

Bir təhsil işçiləri məqsədə bağlı gətirilən aydınlaşdırılmışdır: idarəetçi, idarəətçi, idarəətçi ilə əlaqədar problemlər strateji istiqamətləri üzrə keçirilən tədbirlərdə öz həllini tapacaqdır.

Təhsil sahəsində insan resurslarının müasirləşdirilməsi, təhsildə nəticələr görə cavablı, şəffaf və şəməralı idarəətərəfənək mehanizmlərinin yaradılması, müasir tələblərə uyğun və ömürböyüyə təhsilin tamın edilməsi, Azərbaycan Respublikasında iqtisadi cəhətdən dayanıqlı və dünyənin aparcı təhsil sistəmlərinin standartları ilə eyni səviyyəyə uyğun təhsil sisteminin maliyyələşdirilməsi modelinin qurulmasını həyata keçirən mehanizmlərin formallaşdırılması bütövlüklə strategiyanın qarşıya qoymuş məqsədli idarəət.

Təhsil sahəsində beynəlxalq təcrübə, Azərbaycan Respublikasında təhsilin vəziyyəti, təhsil sisteminin başlıca vəziyyəfləri, strategiyanın möqsədi, strateji istiqamətləri, hədəflər və tədbirlər, strategiyanın həyata keçirilməsi ilə əlaqədar göriləcək işlər konseptual sənəddə etlib olunmuşdur. Sənəddə təhsilin, strateji səciyyə dəşyən məsələlərin hər biri müəllimləndən səriştəlitlik və peşəkarlıq nümayis etdirilməyi vacib sayır.

M.F. Məmmədov adlına
Azərbaycan Milli
Külliyyənəsi

və nəticələr əsasında artırılması onların maddi motivasiyasının yaxşılaşdırılmasına möqsədi güdür. Təhsil tarixində olamadalar hədəsə olən strategiya genis sahəni əhatə edərək, onun həyata keçirilməsi üçün hazırlanacaq fəaliyyət planında icra olunan tədbirlərə hər bir müəllim öz töhfəsinə verməlidir.

Ölkədə ən yeni texnologiyalara əsaslanan, təhsili yeni əsaslıdır quran, keyfiyyət nəticələrinin görə dünyə ölkələri sırasında qabaqcıl yet tutan, iqtisadi bacımdan dayanıqlı təhsil sistemini yaratmağa idmət göstərən strateji təhsilin rolu artırıraq hərəkəti bilik və bacarıcların verilməsi məqsədi ilə insan resurslarının inkişafını on plana çırır.

Son illarda ölkədə təhsilin inkişafı ilə əlaqədar mühüm işlər görülmüş, təhsilin normativ hüquqi bazasının təkmilləşdirilməsi, maddi-texniki təminatı sahəsində ölkə bacıscısının sərəncamları əsasında geniş tədbirlər həyata keçirilmişdir. Müxtəlif şəhər və rayonlarda 2500-a yaxın məktəb binası tikilib və məvcud təhsil obyektlərində əsaslı təmir-bərpa işlərinin aparılması, həmin müəssisələrdə informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının uğurla tətbiqi əhəmiyyətli dərəcədə genişlənib.

Astara Pedaqoji Kollecin kollektivinin va eda şəhərde maddi-texniki bazanın sosial-iqtisadi cəhətdən dinamik inkişafında dövlətin diqqət və qayğısı xüsusilə qeyd olunmalıdır. Bir vaxtlar normal tədris aparmaga şəraitli olmayan kollecdə iddi yüksək standartlara uyğun səviyyədə iKT-dən istifadə etmək imkanı vardır.

Təhsil sisteminin bütün pillələrində müəllimlərin bilik, bacarıq və peşəkarlıq qabiliyyətlərinin müasir tələblərə uyğun yüksəldilməsi, müvafiq stimullaşdırıcı məxanizmlər və şəməralı monitoring sistemi vəfatitəsilə pedaqoji fəaliyyətin keyfiyyətə

qaldırılması gözlənilen nticicələndərdir.

Azərbaycan təhsilinin dünəni, bu günü və gelecek perspektivlərini etibar edən inkişaf strategiyası və salıda tənzimləmə, idarəetmə və nozərət funksiyalarının dəqiqliyənənləşdirilməsinə vacib sayılır.

Müəllimin səriştəliliyi və pəşəkarlığı ilk növbədə onun təlim prosesində yeni pedagoji texnologiyalardan bacarıqla istifadə etməsi ilə şərtləndir. Aparılan təcrübələrin nticicə göstərir ki, təhsil sisteminin inkişafının əsas strategiyası tələba şəxsiyyətinin diqqət mərkəzində qalması, tədris prosesində öyrəndən ona münasib tətbiqinə dəyişməsindən ibarətdir. Inkişaf etmiş əlkəldərə təhsil öyrənen-dərslik-öyrənən sistemində qurulmuşdur. Dərsin yeniləşməsi təlim texnologiyalarının proses tətbiqinə düz mütənəsib olub, asaslı surtdə asildir.

Görkəmləi pedagoq-alim S.P.Kapitsaya görə, təhsil galcəcə yənəlməsi sonnayə sahəsidir.

Strategiyada qeyd edilir: "Təhsil insanlara texnologiyaları cəvik mənimsemək, əmək bazarında layiqli yer tutmaq və ömrü boyu təhsil prosesinə qoşulmaq, sağlam həyat tərzi, atraf mühitə münasibətdə düzgün mövqeq şəxsmək imkanı verir".

Təhsilda pedagoji texnologiyaları aydın dərk etmək, onun sonorəti inkişafını və tətbiqini tamam etmək üçün ilk növbədə həmin anlayışın mahiyyətini şəhər etmək məqsədəyəndür.

Texnologiya yunan mənşəli söz olub, sonatə sistemi yanaşma kimi başa düşülür. Texnologiya müvafiq sahələrdə bılıklar sisteminin tətbiqi nticicəsində xüsusi metodlardan istifadə edərək tapşırığı yerinə yetirmək tərzi olduğu dərk edilir. Texnologiyalar pedagoji prosesda öyrənməyin yoluunu öyrənməkdə mühüm vəsaitdir. Müəllimin səriştəliliyi və pəşəkarlığı məhz pedagoji prosesdə müxtalif texnologiyaların müntəzəm

olaraq əlaqələndirilməsinə nail olmaq bacarığı ilə şərtləndir. Bu baxımdan təlim texnologiyasını təhsilin inkişaf etdirilməsi kontekstində insanlara və cəmiyyətə faydalı olan şəxsiyyət formalasdırmaq funksiyasını reallaşdırımdır kimi da ifadə etmək olar.

Müəllimin hazırlığındakı mühüm nozəri və praktik əhəmiyyət kəsb edən pedagoji texnologiya V.T.Lixaçova görə, təlim-tərbiyyə vəsaitlərinin pedagoji-psixoloji quruluşunun forma, metod, üsul və yollarının məcmuslu olub, pedagoji prosesin təşkilatı metodik altdır.

Pedagoji texnologiya anlayışı qeyri-xətti mahiyyət daşıdığı üçün yanşımalar fərqlidir. Məsələn, V.P.Bespalko pedagoji texnologiyamı tədris prosesinin reallaşmasının texniki məzmunu hesab edir.

I.P.Volkov pedagoji texnologiyaya təlimdə əldə olunmuş yüksək nöticələrin planlaşdırma prosesinin təsviri kimi baxır.

G.K.Sellevko "Müasir təlim texnologiyaları" kitabında 50-yə qadar pedagoji texnologiyaların tətbiqini vermişdir və s.

Bütün bunlara baxmayaraq yanşımları birləşdirən ümumi cəhətlər vardır. Yəni pedagoji texnologiya prosessual kateqoriya olub, bilavasita tədrisə bağlıdır.

Müasir təhsil konsepsiyasında yeni pedagoji texnologiyaların tədris prosesinə tətbiqi təlimin yeni üssüllərlə həyata keçirilmək zərurətindən irəli gəlir.

Təhsil sisteminde müəyyən olunan yeni texnologiyalardan biri də şəxsiyyət yənəlməsi təlim texnologiyasıdır. Bu təlim texnologiyasının mahiyyəti pedagoji prosesdə öyrənanın mərkəzi figur kimi görünməsinə təmin etməkdir.

Təhsil sisteminin başlıca vəzifələrini müəyyən edən dövlət strategiyası ölkənin dinamik inkişafı üçün yeni mərhələdir. İnsan kapitalının inkişafı, hər bir şəxşə hərəkəfi bilik və bacarıqların artırılması, insan resurs-

7. "Azərbaycan" qəzeti, 2013, 3 noyabr.

A. Hamzaev

Стратегия Развития Образования: успех и перспективы

Резюмс

В статье проанализированы аспекты необходимости соответствия мировым стандартам таких понятий, как компетентность работников образования, профессионализм, технологии, направление на развитие личности и многих других важных факторов, возникающих в связи с требованиями Государственной Стратегии Азербайджанской Республики по развитию образования.

A. Hamzayev

Strategy of Education Development: achievements and prospects

Summary

In this article it is spoken about the role of information technologies in the development of education and forming personality. Many important factors and requirements according to the State Strategy are also noted here, which serve to enhance of competency and professionalism of teachers.

ların inkişafı, səriştəli müəllim, təhsil mənecərlərinin yüksədirilməsi, qabaqcıl texnologiyaların mənimsemələsi, 12 illik təhsil keçidi, pəşəkarlıq asaslanan stimulasiyadırıcı əmək haqqı sisteminin formalasdırılması, ali və ümumi təhsil üzrə dərsliklərin elmi və metodik baxımdan təkmilləşdirilməsi və bir çox inşübü strateji istiqamətlərin soviyyəsi barədə saməddə qeyd edilir: "Azərbaycanın təhsil sistemi ilə işlədiyi cəhətdən dayanılı və dünənim aparcı təhsil sisteminin standartlarına uyğun olmalıdır". Bir təhsil işçiləri bu konseptual ideyanın tələblərinə uyğun olaraq pedagoji fəaliyyətlərimizə əsaslı dönmüş yaratılmışla hədəflərə qata bilərik.

Rəyçi: baş redaktor müavini N.Musayev

İstifadə edilmiş ədəbiyyat

1. Azərbaycan Respublikasında təhsil inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası. "Azərbaycan məktəbi", 2013, № 5.

2. Azərbaycan Respublikasının təhsil naziri Mikail Cabbarovun maruzası (Azərbaycan Müəllimlərinin XIV qurultayıının materialları), "Azərbaycan məktəbi", 2014, № 1.

3. Ağayev Ə. Təlim prosesi: Ənənə və müasirlilik. Bakı, 2006.

4. Əliyev Ə. Yeni pedagoji təfakkür. Bakı, 2001.

5. Mehrabov A. və b. Pedagoji texnologiyalar. Bakı, 2006.

6. "Azərbaycan məktəbi" jurnalı, 2013, № 5.